

Den vetenskapliga analysen av svensk säkerhetspolitik

Dags för vitalisering och realism?

Dennis Gyllensporre

Academic Analysis of Swedish Security Policy – Time for Revitalization and Realism?

Due to the deteriorated security situation Swedish security policy has gained traction. Politicians as well as journalists are increasingly adopting rhetoric that resonates with *Realpolitik*. Yet realism lacks appeal amongst scholars. This article posits that realism needs to be rediscovered in the academic analysis, otherwise scholars risk descending into irrelevance. To understand Russian foreign- and security policy, and the underpinning strategic culture, realism as well as constructivism are disjoint theoretical constructs that offer explanatory power. It would be futile to disregard tools provided by realism to unpack their behavior. From this vantage point this article outlines and assesses options based on *Realpolitik* for Swedish force contributions to international crisis management. The analysis demonstrates that realism has utility in providing explanatory power to its security policy. The analysis on military contributions during 1992–2015 suggests that Sweden's security policy is best described as a *hedging* option as opposed to *bandwagoning*, *balance of power* and *isolationism*. This correlates with the official policy based on non-military alignment while embracing conditional cooperation during crisis and war.

1. Inledning

Från att ha varit ett relativt marginaliserat politikområde i Sverige förefaller säkerhetspolitiken successivt inta en mer central roll i samhällsdebatten; den intresserar och engagerar allt fler. Kontrasterna i Nato-frågan mellan regeringen och allianspartierna har blivit en tydlig politisk skiljelinje som fått medial uppmärksamhet. Det försämrade omvärldsläget, såväl globalt som regionalt, utgör en väsentlig faktor för att förklara politikområdets ökade aktualitet. I den senaste av de årliga opinionsmätningarna framgår att drygt 70 procent av de tillfrågade känner mycket eller ganska stor oro för den politiska situationen i världen vilket är den högsta notering sedan 1980-talet (MSB, 2016). Det förefaller således allt viktigare att förstå och uttolka säkerhetspolitiska skeenden. Det försämrade säkerhetspolitiska läget i Europa med eskalerande militära

Dennis Gyllensporre är verksam vid Institutionen för säkerhet, strategi och ledarskap (ISSL), Försvarshögskolan.
E-post: dennis.gyllensporre@fhs.se

styrkedemonstrationer mellan Ryssland och Nato samt tilltagande nationalistiska strömningar tyder på realpolitikens renässans. Den politiska retoriken i Sverige har förskjutits i en riktning som i ökad grad tyder på detta. Språkbruket i Försvarsberedningens (2014) rapport, med deltagande av parlamentariker från samtliga riksdagspartier, är ett uttryck för detta. Likaså synes media ha antagit alltmer realpolitiska förklaringsmodeller.¹ Den akademiska diskursen förefaller emellertid inte vara föremål för förskjutningar mot realismen. Den historiskt dubbelbottnade politiken under kalla kriget med officiell neutralitet och ett dolt samarbete med USA lämnar fortfarande frågor obesvarade. I en studie av svensk säkerhetspolitik 1945–1991 konstateras att de under decennier beprövade strategiernas relevans under slutet av perioden ”avtog radikalt, men det var samtidigt oklart vad som skulle träda i dess ställe” (Kronwall & Petersson 2005:170). Enligt Jakob Westberg (2015), som studerat perioden 1810–2014, har två strategier implementerats parallellt, en *distanseringsstrategi* som syftade till att hålla landet utanför konflikter och en *uppvaktningsstrategi* som hade som mål att skapa goda förutsättningar för att få stöd i den händelse Sverige utsattes för ett militärt angrepp. Det finns, inte minst mot bakgrund av händelseutvecklingen i Syrien respektive Ukraina, ett stort behov av att förklara den svenska säkerhetspolitiken. Efter kalla kriget har den huvudsakliga kompassriktningen varit mot ökat internationellt samarbete, vilket även återspeglas i de bidrag som gjorts till internationell militär krishantering.

Nedan konstateras att optimismen som uppstod i Europa i samband med kalla krigets slut allttjämt dominerar forskningens teoretiska ramverk. Det analytiska prisma har, åtminstone vad avser den europeiska kontexten, begränsats till två dominerande fasetter, liberalism och konstruktivism, medan möjligheterna att även hämta förklaringskraft från realism i stor utsträckning ignoreras. Om forskningen inte utvecklas i samklang med samhällets förklaringsmodeller riskerar den att tappa extern relevans. Artikelns syfte är emellertid inte att undersöka denna kausalitet utan istället att illustrera relevansen av realismens

1 Se t.ex. följande urval: Anders Lindberg, *Palme lär oss en hårdkokt realism*, publicerad i Aftonbladet 28 februari 2016 (<http://www.aftonbladet.se/ledare/ledarkronika/anderslindberg/article22345380.ab>); Gunnar Hökmark, *Planera för krig så kan det undvikas*, publicerad i Svenska Dagbladet 17 februari 2016 (<http://www.svd.se/gunnar-hokmark-planera-for-krig-sa-kan-det-undvikas>); Mikael Holmström, *Expert: Rysslands upprustning saknar motsvarighet*, publicerad i Dagens Nyheter 10 februari 2016 (<http://www.dn.se/nyheter/sverige/expert-rysslands-upprustning-saknar-motsvarighet/>); Mikael Holmström, *Rysk invasion av Baltikum riskerar att dra in Sverige*, publicerad i Dagens Nyheter 10 februari 2016 (<http://www.dn.se/nyheter/sverige/rysk-invasion-av-baltikum-riskerar-att-dra-in-sverige/>); Amanda Wollstad, *Klart det kan bli krig även i Sverige*, publicerad i Expressen 6 februari 2016 (<http://www.expressen.se/kvp/ledare/amanda-wollstad/klart-det-kan-bli-krig-aven-i-sverige/>); Ewa Stenberg, *Mer klarspråk när Ryssland visar musklerna*, publicerad i Dagens Nyheter 11 januari 2016 (<http://www.dn.se/nyheter/sverige/ewa-stenberg-mer-klarsprak-nar-ryssland-visar-musklerna/>); Thomas Engström, *Neutraliteten som nationell livslögn*, publicerad i Svenska Dagbladet 4 april 2015 (<http://www.svd.se/neutraliteten-som-nationell-livslogn>); och Wilhelm Agrell, *Den europeiska sommaren slutar i Ukraina*, publicerad i Sydsvenskan 31 juli 2014 (<http://www.sydsvenskan.se/kultur-nojen/wilhelm-agrell-den-europeiska-sommaren-slutar-i-ukraina/>).

idéer och tankegångar för att bidra till att förklara svensk säkerhetspolitik. Utgångspunkten för artikeln är en empirisk studie av svenskt engagemang i internationell militär krishantering, ett område som i första hand inte förknippas med realism. Analysen visar emellertid att koncept från realismen har förklaringskraft även inom detta område. Studien, som omfattar perioden 1992–2015, konkluderar att svensk säkerhetspolitik kännetecknas av handlingsfrihet.

2. Internationell krishantering och svensk säkerhetspolitik i förändring

Supermakten Sovjetunionens fall omdefinierade villkoren för internationell krishantering. De effekter som i stor utsträckning emanerade från de politiska förändringarna i Kreml, och som inkluderade framförallt den tyska återföreningen, upplösningen av Warszawapakten och Sovjetstatens sönderfall, förändrade säkerhetsarkitekturen i Europa men också den globala dynamiken. Den tyska återföreningen sågs inte odelat positivt utan farhågor fanns om en rubbad maktbalans i Europa vilket blev en katalysator till att stärka den europeiska gemenskapen och utveckla en politisk union; EG blev EU. Detta implementerades i Fördraget om Europeiska unionen eller Maastrichtfördraget, som trädde i kraft 1993, strax före Sveriges medlemskap. En viktig förändring var också att EU etablerade den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) som ett nytt politikområde vilket innebar att EU verksamhetsmässigt närmade sig Västeuropeiska unionen (VEU) som etablerats inom krishanteringsområdet (Strömvik 2005). Redan 1992 hade ett viktigt steg inom VEU tagits när de s.k. Petersbergsuppgifterna antogs. De innebar att VEU kunde tjäna som ett alternativ till FN i krishanteringsoperationer. Detta visade sig emellertid vara en kortsiktig lösning eftersom EU expanderade sina ambitioner samtidigt som intresset för VEU klingade av och 2011 avvecklades organisationen helt. När EU i slutet av 1990-talet utvecklade GUSP till att omfatta krishanteringsoperationer inom ramen för den europeiska säkerhets- och försvarspolitik (ESDP) kom Petersbergsuppgifterna att antas av EU.

På det globala planet ledde Sovjetunionens fall å ena sidan till att frusna konflikter återuppstod men, å andra sidan, till att FN:s säkerhetsråd kunde enas om att intervensera på humanitära och folkrättsliga grunder. FN:s engagemang med uniformerad personal ökade dramatiskt. Denna förändring satte FN-systemet under hård prövning vilket tvingade fram ett reformarbete av omfattande karaktär. Misslyckanden i krishanteringsoperationer i Rwanda, på Balkan och i Somalia befläckade inte bara tilltron till FN utan hade även förödande humanitära konsekvenser. I denna omtumlande period publicerade FN:s generalsekreterare Boutros Boutros-Ghali *An Agenda for Peace* (1992) där en mer ambitiös hållning i internationell krishantering rekommenderades. Skriften bidrog

till att omdefiniera FN:s krishantering, bland annat till att omfatta mer robusta insatser av fredsframtvingande karaktär, baserade på kapitel VII i FN stadgan.

Även Nato förändrades som följd av Sovjetunionens sönderfall. Det säkerhetsvakuum som uppstod i Öst- och Centraleuropa behövde fyllas samtidigt som det saknades förutsättningar att erbjuda medlemskap. Under amerikansk ledning etablerades inledningsvis North Atlantic Cooperation Council (NACC). Därefter, 1994, skapades Partnerskap för Fred (Pff) för att välkomna länder i Natos närområde att samarbeta med alliansen i bl.a. konflikthantering. För vissa av dem erbjöds även en väg mot medlemskap via Membership Action Plan (MAP). Även om detta inte var av största vikt för Nato så innebar medlemskap i Pff ett nytt politiskt verktyg för stater med neutralitetstraditioner, som t.ex. Finland, Sverige och Österrike, när de försökte anpassa sig till de nya säkerhetspolitiska villkoren efter den bipolära epokens slut.

Till skillnad mot förhållandena i Helsingfors och Wien var den svenska neutralitetspolitiken självvald och utan externa påtryckningar. Det indikerar bl.a. en större frihetsgrad att utveckla säkerhetspolitiken. Det dröjde heller inte länge innan den moderatledda koalitionsregeringen (1991–1994) reflekterade över säkerhetspolitikens fundament. Å ena sidan innebar den förändrade situationen möjligheter, å andra sidan kvarstod det angelägna i att slå vakt om ett antal grundläggande principer. Statsminister Carl Bildt (1991) menade att "alltjämt innebär de strategiska realiteterna i det nordeuropeiska och nordatlantiska området att den svenska säkerhetspolitiska huvudlinjen, som sammanfattats i uttrycket alliansfrihet i fred syftande till neutralitet i krig, bibehåller sin grundläggande betydelse". Redan några månader senare, i februari 1992, lades en försvarspropositionen, och i dess ingress den nya svenska säkerhetspolitiska doktrinen, på riksdagens bord. Medan militär alliansfrihet kvarstod så hade visionen om neutralitet försvunnit. Neutralitet blev en option bland andra och hade m.a.o. förpassats från att ha varit ett mål till att bli ett medel för att maximera säkerheten visavi yttre hot. En fråga som lämnades obesvarad var hur de andra optionerna såg ut. Det dröjde till 2009 innan regeringen formulerade principerna kring alternativet. I Solidaritetsförklaringen förutsätts internationellt stöd och samarbete vid kriser och krig vilka skulle kunna omfatta militära maktmedel (Regeringen, prop. 2008/09:140). Den har förstärks ytterligare med det fördjupade samarbete med Finland som omfattar "planering och förberedelser för hävdandet av respektive lands territoriella integritet och utövande av rätten till självförsvar enligt artikel 51 i FN-stadgan" utan några utfästelser om ömsesidiga försvarsförpliktelser (Regeringen, prop. 2014/15:109). Den svenska säkerhetspolitiken baseras på handlingsfrihet, som innebär att statsmakterna vid en given situation självständigt skall kunna fatta beslut om handlingsväg, enskilt eller tillsammans med andra.

3. Empirisk-teoretiska utgångspunkter

Historiskt har internationella relationer dominerats av teorier som fokuserat på kontrasterande koncept; överlevnad och medömkan (Herz 1951). Denna dialektiska relation har skapat dynamik även om debatten innehållit övertoner (Thompson 1977). Sedan 1930-talet har de kontrasterande perspektiven utgjort en viktig intellektuell drivkraft i teoriutvecklingen (Kegley & Wittkopf 1997). Ingen teori gör, enligt Stephen Walt (1998), anspråk på att vara heltäckande. Den som vill förstå säkerhetspolitik bör således vinnlägga sig om att betrakta fenomen utgående från olika teoretiska utgångspunkter och därmed få olika, och möjligen motsägelsefulla, slutsatser. Detta bidrar till att skapa en starkare förklaringskraft för analysresultaten vilket bl.a. Håkan Edström utvecklar vidare i sin första artikel i detta specialnummer.

Realismen präglas av cynism och pessimism, vilket sannolikt bidrar till att förklara dess bristande attraktionskraft bland nutida svenska akademiker. Med beaktande av de säkerhetspolitiska förändringar som beskrivits ovan är den vetenskapliga analysen rörande svensk säkerhetspolitik blygsam och diskursen påfallande snävt avgränsad. Den forskning som publicerats i engelskspråkiga tidskrifter med sakkunniggranskning domineras av studier av effekter av EU-medlemskapet. Christine Agius (2011) studerar t.ex. övergången från neutralitet till post-neutralitet från ett konstruktivistiskt perspektiv. Hon menar att skiftets förklaring ligger på ett högre plan än det säkerhetspolitiska eftersom det också handlar om en förändring av den svenska självbilden och synen på den suveräna statens roll inom ramen för den europeiska integrationen. Även Hans Lödén (2012) hämtar förklaringskraft från konstruktivismen. Neutralitet är internaliserad i den svenska nationella identiteten, vilket förklarar varför Sverige varit mån om att behålla sin autonomi visavi USA. Ett kompletterande konstruktivistiskt perspektiv presenteras av Annika Björkdahl (2013). Hon förkastar ett av realismens fundament genom att hävda att små staters inflytande kan vara större än stora staters. I studien belyses Sveriges roll i EU och FN som "roll-entreprenör" i konfliktförebyggande frågor. Fredrick Lee-Ohlsson (2009) betraktar den evolutionära utveckling av säkerhetspolitiken med liberalism som underliggande logik, närmare bestämt hur europainivån respektive den nationella nivån tillåts påverka varandra. Författaren menar att inflytandet från EU i första hand gällt försvars- och säkerhetspolitiken. Även Malena Britz (2010) analyserar dubbelriktade policyprocesser mellan EU och den nationella nivån. Från liberalistiska utgångspunkter diskuteras det europeiska inflytandet på hur svensk försvarsindustripolitik marknadsorienterats. Douglas Brommesson (2010) presenterar en bredare EU-relaterad analys med konstruktivistisk tyngdpunkt. Han menar att Sverige historiskt varit motvilligt till att uttrycka lojalitet till europeiska normer. Efter anslutningen till EU har man emellertid internaliserat europeiska värderingar och prioriteringar även inom säkerhetspolitiken. Det är i ljuset av en utvecklad europeisk säkerhetspolitik som neutralitetspolitiken övergivits.

Några forskare har fokuserat på relationen till Nato. I en studie av den militära omställningsprocessen i Skandinavien framgår att Sverige är en anomali (Petersson 2011). Försvarsreformens principer med professionella och expeditionära soldater sammanfaller väl med ideal inom Nato men minskar möjligheten att genomföra autonoma försvarsoperationer, en ovanlig prioritering för ett militärt alliansfritt land. Studien, influerad av liberalism, konstaterar att den svenska säkerhetspolitiken tagit intryck av Nato. Charlotte Wagnsson (2011) anser att Sverige och Nato tillhör samma säkerhetsgemenskap. Dock finns ett stor ideologisk skillnad mellan den svenska liberal-idealiska hållningen och Natos traditionella realism. Inger Österdahl (2010) analyserar attityden till humanitära insatser, med eller utan FN-mandat, bland svenska politiker och konstaterar att den blivit alltmer positiv efter kalla kriget, i synnerhet efter Natos beslut att intervensera i Kosovo 1999.

Trots att forskningen domineras av analyser som fokuserar på influenser från EU och Nato så förekommer andra perspektiv. I en jämförande konstruktivistisk studie av politisk kultur konkluderar Douglas Brommesson och Ann-Marie Ekengren (2013) att de politiska förändringarna vid regeringsskiftet är mindre i Sverige jämfört med Storbritannien på grund av den institutionella designen i Sverige. Gunnar Åselius (2005) utgår från den historiska strategiska kulturen i Sverige och menar att det finns en klyfta mellan det militära etablissemangen som förordar fokus på internationella operationer medan medborgarna alltjämt värnar det nationella försvaret. I en jämförande studie över svensk och finsk säkerhetspolitik med neutralitet som institutionaliserad idé konstaterar Ulrika Möller och Ulf Bjereld (2010) att den svenska ambitionen att förbli militärt alliansfri har lett till ökad europeisk orientering i andra frågor än utrikes- och säkerhets politik. Annika Björkdahl (2007) anser att den svenska politikens konfliktförebyggande prägel bygger på samspelet mellan inflytserika normer och framgångsrikt praktiskt arbete. Fredrik Doeser (2014) undersöker fem förklaringsvariabler med tydlig koppling till liberalismen för det politiska beslutet att delta i den Nato-ledda insatsen över Libyen.

Det bör framhållas att det finns forskning med realism i fokus som inte inryms i mina kriterier (se t.ex. Ångström, 2015 och flera artiklar i detta nummer av *Statsvetenskaplig tidskrift*). Flera av de granskade artiklarna är förankrade i den analystradition som benämns utrikespolitisk analys inom vilken konstruktivistiska och rationalistiska utgångspunkter, såsom realismen, sammanflätas. Trots att denna översikt inte gör anspråk på att vara uttömmande så finns en tydlig trend. Av fjorton artiklar har nio konstruktivistisk prägel medan fem tar utgångspunkt i liberalismen. Ingen artikel har realism som tyngdpunkt i vald förklaringsmodell. Även om ovan nämnda forskare har goda grunder för val av teoretiska utgångspunkter så går den samlade kunskapen miste om ett viktigt perspektiv, nämligen realismen.

4. Militärstrategiska optioner baserade på realism

I detta avsnitt utvecklas resonemanget kring optioner för att internationell kris- hantering utgående från ett inom-realistiskt perspektiv. Den moderna klassiska realismen formulerades av Edward Carr och Hans Morgenthau. För den senare var maktbalans (*Balance of Power*) ett eftersträvansvärt och logiskt förhållande utgående från realismen. Han argumenterade för en multipolär maktbalans snarare än den samtida bipolära maktbalans som uppstod efter andra världskriget. I den strukturella realismen, eller neorealismen, ändrade Kenneth Waltz (1964) detta genom att konkludera att bipolär maktbalans var mer stabil och förutsäg- bar. Waltz (1979) huvudtes var att konkurrensen mellan stater, som begränsade staters optioner, kunde förklara deras beteenden. Det internationella systemet kunde förstås dels av dess strukturgivare, *ordering principle*, dels utgående från maktfördelning, *varying capabilities*. Strukturgivaren beaktade huru- vida makten i systemet var centraliserad eller decentraliserad. Waltz menade att stater befann sig i ett decentraliserat anarkistiskt system utan överordnad nivå eller överstatliga spelregler. Alla stater är från denna utgångspunkt jäm- bördiga och strävar efter *status quo*, ytterst för att tillförsäkra sig överlevnad. Vad avser maktfördelning urskildes tre möjliga konfigurationer beroende på antalet dominerade aktörer; uni-, bi-, eller multipolär maktordning. För svaga stater innebar *status quo* att de snarare försökte åstadkomma maktbalans visavi stora stater än att följa dem, s.k. triumfvagnspolitik (*bandwagoning*). Inflytel- serika stater strävade efter att bibehålla sin maktposition i det internationella systemet. Detta synsätt kom senare att etiketteras som defensiv neorealism och vidareutvecklas av bl.a. Jack Snyder (1991) med utgångspunkten att militära erövringar ofta var alltför kostsamma. John Mearsheimer (2001) introducerade offensiv neorealism som kontrasterade Waltz syn på staters strävan om *status quo* med perspektivet att stater maximerar sitt inflytande i det internationella systemet. Med detta synsätt är sannolikheten för krig högre och satsningar på militär förmåga mer rationella. Enligt den offensiva realismen är stater med regional hegemoni inte sannolika måltavlor för maktbalansförsök. För en mer utförlig beskrivning av realismens utveckling hänvisas till Jakob Westbergs arti- kel samt Håkan Edströms andra artikel i detta nummer.

Utgående från Waltz teori kan internationell krishantering förstås som ett unipolärt anarkiskt system såtillvida att aktörer kan genomföra operationer när det finner detta motiverat, utan överordnat regelverk. Visserligen finns en strä- van hos de flesta aktörerna att underkasta sig FN-stadgan och det mandat som Säkerhetsrådet kan ge. Så är dock inte alltid fallet. Humanitärt lidande, regional instabilitet och indirekta hot mot den egna staten har föranlett interventioner utan FN mandat. Det allmänt accepterade begreppet *Responsibility to Protect* lägger ett stort moraliskt ansvar på stater att agera för att förhindra humanitärt lidande (Evans 2009). Därutöver är alla aktörer lika i den mening att det inte finns någon strukturell skillnad mellan dem när de genomför insatser. De är

alla likvärdiga krishanteringsaktörer. Detta gäller såväl stater som internationella organisationer och koalitioner. Däremot har vissa aktörer större inflytande beroende på sin kapacitet att projicera makt. Den unipolära maktordningen är inte självklar i internationell krishantering. De två dominerade krishanteringsaktörerna är USA, med eller utan Nato, respektive FN. Det finns ingen aktör som tillnärmelsevis har engagerat ett så stort antal soldater och sjöman som USA och FN. Även om EU:s roll som krishanteringsaktör är viktig för Sverige så är dess betydelse i denna jämförelse marginell, vilket behandlas vidare i den empiriska analysen. USA/Nato har vid vissa tillfällen valt att genomföra operationer utan mandat från FN, t ex i Kosovo 1999 (Nato) och Irak 2003 (USA). Eftersom USA och ytterligare två Nato-länder, Frankrike och Storbritannien, är permanenta medlemmar i FN:s säkerhetsråd, där mandat för internationell krishantering beslutas, så kan det omvända förhållandet, dvs. att FN genomför insatssatser utan dessa permanenta medlemmars godkännande, svårligen uppstå. I ljuset av dessa omständigheter framstår USA/Nato som den dominerande aktören. Detta förhållande är oberoende av säkerhetspolitiska överväganden för nationell säkerhet, där den dominerande aktören för svenskt vidkommande skulle kunna vara Ryssland och/eller USA tillsammans med Nato. En sådan analys ligger emellertid bortom denna artikel.

Detta är det institutionella systemet som Sverige måste förhålla sig till inför deltagande i internationella insatser. För Sverige är det FN, EU respektive Nato/USA som är de centrala aktörerna och när de genomför insatser är det naturligt att överväga eventuellt svenska bidrag till dessa. I Quincy Wrights inflytelserika *A Study of War* (1983) ges vägledning för att överväga olika optioner baserade på realism; isolationism, triumfvagnspolitik, maktbalans och gardering. I studier över svensk säkerhetspolitik under 1800-talet förekommer liknande optioner, exempelvis Jacob Westbergs artikel i detta nummer och Ole Elgström (2000).

Speciellt små stater har sällan incitament att ta en aktiv del i en konflikt-situation då de förutses ha liten påverkan på skeendet. Detta kan föranleda *isolationism* som option. Noterbart är att även neutralitet och alliansfrihet inryms i realismens modeller. Optionen tar sin utgångspunkt i principen att nationell säkerhet maximeras genom att undvika eller minimera internationellt engagemang för att förhindra att det egna landet dras in i konflikter. Isolationism kan vara selektiv, något som bl.a. kännetecknade Sveriges säkerhetspolitik under andra världskriget. Medan militär involvering undviks kan handel och andra former av samarbeten upprätthållas. Den klassiska realismen ser emellertid inte isolationism som en option. I Thukydides beskrivning av det peloponnesiska kriget försökte Melos undvika konflikt genom att förklara sig neutrala och åberopade detta som skydd. Det hjälpte föga, den som har makt bestämmer villkoren; "The strong do what they can and the weak suffer what they must" (Crane 1998:27). Från ett neorealistiskt perspektiv blir isolationism

emellertid en logisk option där den starka aktörens handlingsalternativ begränsas av strukturella faktorer. Det finns samtida akademiker från den realpolitiska skolan som argumenterar för isolationism som option för USA (Krauthammer 1990). Inom ramen för internationell militär krishantering så innebär en isolationistisk option att svenskt engagemang är begränsat till en mindre del av de insatser som genomförs och att truppbidrag i första hand ges till insatser med ett begränsat våldsmandat.

Isolationism är en naturlig utgångspunkt för analysen då de övriga alternativen kan ses som variationer av en icke-isolationistisk option. Dessa andra optioner innebär således ett större våldsmandat och ett mer omfattande engagemang. Här handlar det dessutom om att det finns intresse av att engagera sig. Intresset kan variera och t.ex. gälla politiskt inflytande för att uppnå högre politiska mål. Problematiken berör även vilka aktörer man väljer att samarbeta med och med vilken ambition.

Det finns pragmatiska skäl till att ansluta sig till den dominerande aktören, då det långsiktigt kan antas att dess makt kommer att öka. Denna option benämns *triumfvagnspolitik* (*bandwagoning*) och innebär att följa den starka aktören (Mearsheimer 2001). Även om det ligger en kostnads- och intäktsanalys i botten kan detta alternativ vara förknippat med ansenliga uppoffringar för att blidka stormakten i fråga (Boucher 2011). Inom ramen för internationell militär krishantering innebär en triumfvagnsoption för Sverige en tydlig fokusering på svenskt engagemang i USA- respektive Natoleda insatser.

Det kan under vissa omständigheter vara motiverat att sluta upp kring den svaga eller mindre dominerande aktören och försöka reducera den dominerande aktörens inflytande, bl.a. utifrån moraliska utgångspunkter. Denna option benämns *maktbalans* (*balance of power*). Maktbalans är ett centralt begrepp inom realismen och dess innebörd har utvecklats framförallt inom neorealismen. Det kan förklara staters agerande med att det finns ett jämviktsförhållande i makt och inflytande som ger upphov till stabilitet och säkerhet. Enligt defensiva neorealister, som Waltz, strävar aktörerna mot att åtminstone bevara sin relativa makt. De inkluderar även en tendens för svagare aktörer att balansera och motverka starka aktörers inflytande så att de inte får för mycket makt, d.v.s. undvika negativ obalans i systemet (Waltz 1979). För offensiva neorealister är syftet att maximera makt och inflytande. Inom ramen för internationell militär krishantering innebär maktbalansoptionen att en majoritet av det svenska engagemanget skett i FN- respektive EU-ledda insatser.

Utöver dessa optioner finns dessutom ett alternativ med *gardering* (*hedging*) vilket minimerar risker genom att tillämpa olika strategier samtidigt. Som exempel har EU:s policy visavi Ryssland både inneburit ett försök att balansera ett potentiellt aggressivt agerande och samtidigt sträva efter att integrera landet i Europa och de västerländska värderingarna (Art 2004). I denna artikel innebär

gardering en jämn fördelning av bidrag till krishanteringsoperationer ledda av FN och EU respektive USA/Nato.

Baserat på realismen kan vi således formulera fyra ömsesidigt uteslutande ”stödhypoteser”; Sverige har för internationell militär krishantering valt en:

- H1: Isolationistisk option
- H2: Maktbalansoption
- H3: Triumfvagnsoption
- H4: Garderingsoption

Optionerna gör inga anspråk på att kategorisera missionerna utan förhåller sig enbart till det svenska engagemanget i relation till de aktörer leder insatserna, inom ramen för ett inom-realistiskt perspektiv.

Under undersökningsperioden var Försvarmaktens verksamhet i stor utsträckning fokuserad på internationella krishanteringsinsatser (Edström & Gyllensporre 2014). Det blir därmed angeläget att undersöka och förklara detta fenomen med realismen. Dessutom kan en analys av bidrag till internationell krishantering anses medföra att förklaringskraften ökar. Anledningen till påståendet är att konflikthantering är ett område som i första hand inte är förknippat med realism, utan i stor utsträckning istället associeras med en Sveriges altruistiska agenda.

5. Metodologiska överväganden

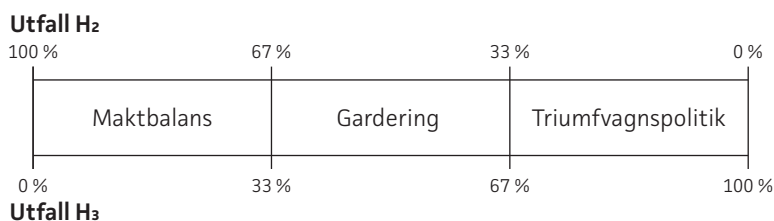
Analysen utgår från officiella dokument om beslut om svenska insatser, FN-resolutioner samt Försvarmaktens information. Det empiriska underlaget är hämtat från Försvarmakten (<http://www.mil.se>) innefattande årsredovisningar och beskrivningar av insatser, Carl Sjöstrands (2006) studie om den svenska utlandsstyrkan samt den totalundersökning som Håkan Edström och Dennis Gyllensporre (2014) genomfört avseende politiskt beslutsfattande för insatser. Vissa detaljkompletteringar har gjorts beträffande styrkebidragens sammansättning. Det kan konstateras att empirin inte kan ge vägledning om syftet med att Sverige lierar sig med eller mot en viss aktör eller vilka aktörer som ingår i övrigt i kalkylen. Dessa överväganden görs uteslutande i utformningen av optioner ovan. Vidare är styrkebidragens sammansättning och förändring inte kommunicerade på ett konsistent sätt i det empiriska materialet. Det har i några fall därför varit nödvändigt att skaffa information via sekundära källor. Undersökningen avser perioden 1992–2015 och begränsas till exekutiva insatser, dvs. med en militär kommandoorganisation. För svenska bidrag innebär det att de kategoriserats som *väpnad styrka* och att riksdagen beslutar om att sätta in dessa (Lag 2003:169). I

vissa fall har namnbyte skett under en pågående operation men med bibehållen organisation och ledning. För denna studie är det dock mer intressant att studera den strategiska kontexten än etiketten på insatsen. Således kommer två på eller flera operationer genomförda efter varandra, av en och samma aktör inom samma operationsområde, att räknas som en operation. För fördjupning om beslut inför insatser hänvisas till Edström och Gyllensporre (2014) samt till Jan Ångström (2015).

Isolationism innebär att Sverige avstått från deltagande i huvuddelen av de insatser som inletts under perioden. Samtidigt vill jag påminna om att syftet med artikeln inte är att med precision mäta optionerna utan visa på realismens tillämpbarhet. Med risk för att anklagas för pseudovetenskap så måste jag förhålla mig till utfallen. Ett sätt är att låta ett majoritetresultat, dvs. mer än 50 procent, vara vägledande. För att bevisvärdet ska vara starkt ansätts dock ett krav på mer än $2/3$ delar, dvs. 67 procent, av insatserna ska ha genomförts utan svensk deltagande. För att hypotes H1 ska kunna falsifieras måste således Sverige ha bidragit i mer än 33 procent av insatserna.

Om analysen genererar ett icke-isolationistiskt resultat, dvs. hypotes H1 förkastas, återstår att i en efterföljande analys, dvs. av de insatser som Sverige deltagit i, studera utfallet bland de återstående optionerna. Dessa kan betraktas som två ytterlighetsoptioner, maktbalans respektive triumfvagnspolitik, och en option som kompromissar mellan dessa, dvs. gardering. Även om det finns argument för att ställa högre beviskrav för ytterlighetsalternativen än för kompromissalternativet väljs i denna analys att en jämn fördelning mellan alternativen, dvs. en tredjedel (33 procent) vardera. För att falsifiera hypotes H2 krävs således att mindre än två tredjedelar (67 procent) av det svenska engagemanget kan kategoriseras som maktbalans. På motsvarande sätt så kan hypotes H3 förkastas om mindre än 67 procent av det svenska engagemanget kategoriseras som triumfvagnspolitik. Således utgör graderingsoptionen, hypotes H4, intervallet däremellan, se figur 1.

Figur 1. Modell utfall av hypotestestning

I testen av de icke-isolationistiska hypoteserna (H₂₋₄) får slutsatserna en annan innebörd. Att förkasta en option innebär inte att korresponderande säkerhetspolitiska linje kan avfärdas då andra, icke-militära, instrument också skulle kunna

användas för att realisera en sådan politik. Däremot innebär en hypotes som verifierats att dess associerade politiska linje inte kan förkastas. I nästa steg ska hypoteserna H₂–4 utforskas utgående från graden av engagemang, eller ambitionsnivå, för att klarlägga hur den icke-isolationistiska politiken manifesterats.

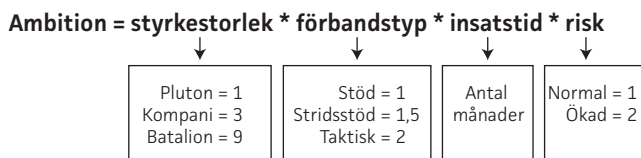
Ambitionsnivån kan bedömas på flera sätt. Jämförelse kan göras i absoluta termer mellan antalet missioner som Sverige bidragit med under olika aktörers ledningar. Vidare kan en relativ jämförelse göras där det svenska deltagandet sätts i relation till antalet möjliga operationer inom denna option. Om det t.ex. genomförts tio maktbalansoperationer, under EU- eller FN-ledning, och Sverige deltagit i åtta av dessa skulle det innebära en 80-procentig andel. Båda dessa metoder missar emellertid många viktiga kvalitativa aspekter. Detta gäller f.ö. även vid studier av kostnader för militära bidrag. Analysen fokuseras därför istället på ambition eller effekt. Någon vedertagen definition på ambitionsnivå finns inte, istället konsulterar vi de universella lagarna från fysiken, något som även de mest namnkunniga militärteoretiker gjort i andra sammanhang (se t.ex. Perlmutter 1988). Effekt (mekanisk) är produkten av kraft och hastighet. Kraft (eng. force) korresponderar med förbandets styrka. Styrkan sönderfaller i en kvantitativ och kvalitativ del. För att göra styrkors storlek, kvantitet, jämförbar används ett förenklat 1:3 förhållande mellan militära formationer där en bataljon består av tre kompanier som i sin tur är sammansatta av tre plutoner. För sjögående enheter likställs ett förband med ett stridsfartyg (s.k. stridsfartygsförband) med ett kompani. För luftburna enheter likställs en stridsflygdivision med en bataljon. Då styrkebidragen varierar i numerär, och eftersom detaljerad dokumentation är svårtillgänglig, krävs förenklingar. Som exempel kan nämnas att det mandat som ges av riksdag och regering är takvärden och att variation i förhållande till dessa sker kontinuerligt. Därutöver innehåller Försvarsmaktens statistik all deployerad militär personal, såsom militärobservatörer och militärrådgivare, och inte enbart de som kan sammankopplas med själva truppbidraget, dvs. den väpnade styrkan.

I vissa fall innehåller statistiken även nationella stödenheter och stabsbidrag utanför insatsområdet. Antalet individer i en insats är inte allena en tillräckligt rättvisande indikator för styrkan (*force*). Detta gäller i synnerhet för marin- och flygförband. För att kategorisera förbanden används därför en vedertagen militär definition som skiljer på förband som löser taktiska uppgifter (*combat units*), stridsstödförband (*combat support units*) dvs. förband direkt involverade i stöd t.ex. ingenjörförband, samt stödjande förband (*combat service support units*) vilka i första hand omfattar logistik-, sjukvårds- och ledningsenheter. För att göra resultaten jämförbara och samtidigt återspegla dess värde för insatsen har taktiska förband viktats med koefficient 2, stridsstödförband med faktor 1,5 och stödjande förband med faktor 1.

Den andra komponenten i effektekvationen är hastighet vilket i denna modell omsatts till insatsens varaktighet i månader. Den tredje komponenten, den fysiska delen, sammankopplas till geografi samt vilka uppgifter och mandat

som ges till styrkan. Förband som agerar i missionens mest krävande område och/eller med ett långtgående insatsmandat i förhållande till övriga delar av den multinationella styrkan åsätts riskfaktor 2, medan övriga bidrag ges faktor 1. I figur 2 sammanfattas modellen för att mäta styrkebidragets ambition.

Figur 2. Modell för att uppskatta ambition i insats

6. Hypotesprövning

6.1 H1: ISOLATIONISTISK OPTION – ÄR SVERIGE MED ELLER EJ?

Hypotes H1 testas genom att kvantitativt bestämma i vilken utsträckning Sverige bidragit till internationella operationer. Som hjälpvariabel ansätts missionsmandatet vilket gör skillnad mellan fredsbevarande operationer, där opartiskhet präglar modus operandi, och fredsframtvängande operationer, där våld kan användas för att lösa uppgifterna samt att insatsen kan ta ställning för eller emot konfliktparterna. Denna uppdelning korresponderar med mandatens i FN-stadgans kapitel VI respektive VII.

För att få en referens behöver läget innan analysperioden klarläggas. En tillbakablick görs därför av svenska truppbidrag under kalla kriget. Sverige bidrog, som framgår av sammanställning i tabell 1, till fem av åtta FN operationer som inleddes före 1992.² Den enda insats som haft en fredsframtvängande karaktär var ONUC i dåvarande Kongo. I denna insats deltog svenska soldater i stridshandlingar med infanteri och stridsflyg, och mandatet medgav att ta "all appropriate measures" inkluderande "the use of force" (UNSC Res 161/1961). När det gäller USA-ledda operationer så genomfördes ett stort antal operationer men utan nämnvärd koalitionsmedverkan. I sammanhanget bortses från CIA-ledda operationer, underrättelseoperationer samt operationer som haft en icke-militär prägel, såsom flygtransportoperationerna under Berlinblockaden. Sverige bidrog till två av fyra USA-ledda operationer, inledningsvis med ett fältsjukhus under Koreakriget. Även under Kuwait-kriget ställde Sverige ett fältsjukhus till förfogande, om än under

² Tabellen baseras på FN information om fredsfrämjande insatser (<http://www.un.org/en/peacekeeping/operations/>) samt beslut om svenska insatser enligt Edström och Gyllensporre (2014). Sverige bidrog inte med trupp till UNDOF (pågår sedan 1974), UNTAG (april 1989–mars 1990) eller UNAMIC (oktober 1991–mars 1992), och bidrog till MINURSO (pågår sedan april 1991) efter 1991.

en begränsad period. Båda operationerna hade fredsframtvigande mandat. De svenska förbandsbidragen var emellertid inte involverade i stridshandlingar och geografisk separerade från stridszonerna. De koalitionsoperationer som Sverige inte deltog i var Vietnamkriget samt Operation Urgent Fury i Grenada 1983 där USA med stöd av Jamaica och ytterligare karibiska nationer samarbetade (Cole 1997). Varken Nato eller EG/EU genomförde internationella fredsfrämjande operationer förrän 1995 respektive 1999. Sammanfattningsvis bidrog Sverige med trupp i cirka hälften av de möjliga missionerna före 1992, en period som dock präglades av ett mycket begränsat antal krishanteringsoperationer. Endast vid ett tillfälle verkade svensk trupp med fredsframtvigande mandat.

Tabell 1.

Mission	Svenska bidrag	Mandat
UNEF I/II (United Nations Emergency Force) Israel-Egypten	Ja	Kap VI
ONUC (United Nations Operation in the Congo)	Ja	Kap VII
UNFICYP* (United Nations Peacekeeping Force in Cyprus)	Ja	Kap VI
UNDOF* (UN Disengagement Observer Force) Israel-Syrien	Nej	Kap VI
UNIFIL* (United Nations Interim Force in Lebanon)	Ja	Kap VI
UNAMIC* (United Nations Advance Mission in Cambodia)	Nej	Kap VI
MINURSO* (UN Mission for the Referendum in Western Sahara)	Nej	Kap VI
UNTAG (United Nations Transition Assistance Group) Namibien	Nej	Kap VI
UNIKOM* (United Nations Iraq-Kuwait Observation Mission)	Ja	Kap VI

Under perioden 1992–2015 inledde FN 32 operationer.³ Inkluderas de sex pågående operationerna, se tabell 1, så har 30 operationer genomförts med möjligt

3 Baseras på FN:s officiella information om fredsfrämjande militära truppinsatser (<http://www.un.org/en/peacekeeping/operations/>): UNPROFOR (mars 1992–december 1995) i forna Jugoslavien; UNTAC (mars 1992–september 1993) i Kambodja; UNOSOM I (april 1992–mars 1993) och UNOSOM II (mars 1993–mars 1995) i Somalia; ONUMOZ (december 1992–december 1994) i Mocambique; UNMIH (september 1993–juni 1996), UNSMIH (juli 1996–juli 1997) och UNTMIH (augusti–november 1997) i Haiti; UNAMIR (oktober 1993–mars 1996) i Rwanda; UNAVEM III (februari 1995–juni 1997) och MONUA (juli 1997–februari 1999) i Angola; UNCRO (mars 1995–januari 1996) och UNTAES (januari 1996–januari 1998) i Kroatien; UNPREDEP (mars 1995–februari 1999) i Makedonien; MINURCA (april 1998–februari 2000) i Centralafrikanska Republiken; UNAMSIL (oktober 1999–december 2005) i Sierra Leone; UNTAET (oktober 1999–maj 2002), UNMISSET (maj 2002–maj 2005) i Östtimor; MONUC (november 1999–juni 2010) och MONUSCO (pågående sedan juli 2010) i DR Kongo; UNMEE (juli 2000–juli 2008) i Eritrea och Etiopien; UNMIL (pågående sedan oktober 2003) i Liberia; UNOCI (pågående sedan april 2004) i Elfenbenskusten; MINUSTAH (pågående sedan juni 2004) i Haiti; ONUB (juni 2004–december 2006) i Burundi; UNMIS (mars 2005–juli 2011) och UNMISS (pågående sedan juli 2011) i Sudan/Sydsudan; MINURCAT (september 2007–december 2010) i Centralafrikanska Republiken och Tchad; UNAMID (pågående sedan januari 2008) i Sudan; UNISFA (pågående sedan juni 2011) i Sudan; MINUSMA (pågående sedan april 2013) i Mali; MINUSCA (pågående sedan september 2014) i Centralafrikanska Republiken.

svensk deltagande.⁴ I åtta av dessa missioner har bidrag lämnats efter 1991 vilket behandlas mer utförligt nedan. I fem fall har de svenska enheterna tagits hem innan missionen avslutats (Edström & Gyllensporre 2014). Detta indikerar att en isolationistisk option tillämpats. Av de åtta operationer Sverige bidrog till hade fyra fredsframtvigande mandat.

Sverige har bidragit till två av fyra USA-ledda insatser efter 1991. I december 1992 tog USA initiativ till att organisera en internationell insats (Operation Restore Hope) för att stödja den FN-ledda insatsen UNOSOM I och för att skapa förutsättningar för humanitärt bistånd i Somalia. Insatsens mandat baseras på ett fredsframtvigande FN-beslut.⁵ Medan Sverige avstod från att delta i UNOSOM I så skickades således trupp under amerikansk ledning. Sverige har däremot inte bidragit till de USA-ledda koalitioner som verkat mot terrorism i Afghanistan (Operation Enduring Freedom) eller operationen i Irak som inleddes i Irak 2003 (Operation Iraqi Freedom). I insatsen mot Daesh i Irak och Syrien (Operation Inherent Resolve) som inleddes 2014 har Sverige dock valt att bidra militärt. Insatsens legala grund utgår från en inbjudan från Irak, där den svenska truppen verkar, och FN-stadgans artikel 51 om rätt till kollektivt självförsvar.

Av Natos sex insatser efter 1991 har Sverige bidragit till fyra. När det stod klar för det internationella samfundet att de pågående FN-insatserna inte var kapabla att sätta stopp för konflikten i det forna Jugoslavien avslutades UNPROFOR, i december 1995, och ersattes av en NATO-ledd styrka, IFOR, vilken senare bytte namn till SFOR. Detta var Alliansens första reella fredsfrämjande insats under FN mandat. Den svenska styrkan som tidigare verkat under FN:s ledning stannade kvar för att underställas Nato-ledning och gavs ett robustare fredsframtvigande mandat. Engagemanget fortsatte när Nato intervenerade i Kosovo 1999 och det beslutades om svenskt deltagande i Alliansens markoperation KFOR. Efter terroristattackerna i USA i september 2001 var Sverige snabbt på plats, redan i januari 2002, i Afghanistan för att bidra till den internationella koalitionen. Efter att Nato tog över ledningsansvaret för ISAF, i augusti 2003, kom Sverige under en lång period att stegvis höja ambitionen. I den Nato ledda operationen för att skydda civilbefolkningen i Libyen (Operation Unified Protector) 2011 avdelade Sverige stridsflyg, dock med begränsningen att enbart genomföra spaning och underrättelseinhämtning, och med våldsmandat begränsat till självförsvar. De enda Nato-ledda operationer som Sverige inte bidragit till är den maritima antiterrorisminsatsen i Medelhavet (Operation Active Endeavour), en s.k. artikel V operation som baseras på Alliansens självförsvar, samt de maritima operationerna utanför Somalia kust (Operation Allied Provider senare Allied Protector och därefter Ocean Shield). De fyra operationerna med svenskt deltagande har alla baserats på FN-stadgans kapitel VII.

4 UNFICYP, UNDOF, UNIFIL, UNIKOM, MINURSO och UNAMIC (se Edström & Gyllensporre 2014).

5 Säkerhetsrådets resolution 794.

Avseende EU-ledda operationer så är det endast Sverige och Frankrike som medverkat i alla åtta militära operationer som genomförts; Concordia i Makedonien, Althea i Bosnien-Hercegovina, Artemis och EUFOR RD Congo i Demokratiska Republiken Kongo, Atalanta utanför Somalias kust, EUFOR Tchad/RCA i Centralafrikanska Republiken och Tchad, EUFOR RCA i Centralafrikanska Republiken samt Sophia i Medelhavet. I de två sistnämnda missionerna har emellertid det svenska bidraget inskränkts till stabsofficerare och inte trupp vilket gör att dessa inte behandlas vidare i denna artikel.

6.2 H2: MILITÄRSTRATEGISK MAKTBALANS

Sverige var ett av de länder som bidrog när FN-insatsen UNIFIL startade 1978 för att säkerställa Israels tillbakadragande ur Libanon. Inledningsvis omdisponerades bl.a. ett sjukhuskompani ur bidraget till UNEF II i Egypten. Engagemanget har varierat över tid och vid analysperiodens start, januari 1992, fanns en underhållsbataljon på plats. När styrkan togs hem i april 1994 ersattes den inte p.g.a. utökade svenska åtaganden på Balkan. Det dröjde till 2000 innan Sverige ånyo engagerade sig med trupp i Libanon, denna gång med en ammunitionsröjningspluton som emellertid stannade i endast sex månader. Det förnyade svenska bidraget skedde i samband med att Israel drog sig ur Libanon och UNIFIL framgrupperade sina styrkor. Efter Libanonkriget sommaren 2006 utökades missionens mandat med bl.a. marina uppgifter. Sverige beslutade att från oktober 2006 till september 2007 bidra med en korvett inklusive stödenheter. Inom ramen för FN-missionen i Västsahara (MINURSO), som etablerades 1991 för att underlätta en folkomröstning, deltog Sverige med en minröjningspluton i sex månader under 1998. På Balkan, under Jugoslavienkriget, sattes 1992 en FN-styrka, UNPROFOR, upp för att bl.a. skydda civilbefolkningen. Det svenska engagemanget inleddes i april 1992 med ett stabskompani vilket till december 1995 löste en rad olika uppgifter på olika platser och under olika FN-paraply till följd av att FN omstrukturerade sin verksamhet. Förbundet verkade inledningsvis i Sarajevo, ett av konfliktens s.k. *hotspots*. När strider utbröt tvingades kompaniet att omgruppera till Zagreb. I början av 1993 etablerades en nordisk bataljon i Makedonien, bl.a. med ett svenskt pansarskyttekompani. I september 1993 kompletterades bidraget med en svensk-dansk pansarskyttebataljon som var på plats tills dess att verksamheten överfördes till Nato i december 1995. I förbandet ingick tre pansarskyttekompanier, ett stab- och trosskompani, ett danskt stridsvagnskompani samt ett norskt fältsjukhus. Under våren 1994 förstärktes förbandet med det svenska pansarskyttekompaniet i Makedonien. Förbandet deltog i en rad stridssituationer i ett av de mest konfliktintensiva områdena för insatsen. När verksamheten överfördes till Nato etablerade FN en insats i Makedonien, UNPREDEP, för att kunna fortsätta med konfliktförebyggande åtgärder i Makedonien och förhindra konfliktspridning från Jugoslavienkriget. Sverige deltog inom ramen för ett integrerat nordiskt bidrag med

en mekaniserad pluton under perioden mars 1995 till december 1998. Därefter utökades bidraget till ett kompani under tre månader innan insatsen avslutades i mars 1999 i samband med att missionen avslutades.

Svensk trupp har även bidrag till insatser i Afrika under FN-ledning. Under perioden april 1992 till mars 1993 fanns FN-styrkan UNOSOM II i Somalia för att skapa förutsättningar för humanitära insatser. Styrkan övertog ansvaret från den USA-ledda UNITAF. Det svenska bidraget omfattande ett sjukhuskompani (fältsjukhus). Bidraget verkade under perioden mars–december 1993. FN-insatsen MONUC etablerades 1999 i DR Kongo för att med ett fredframtvängande mandat bl.a. övervaka vapenstillståndet. 2002 beslutades att utöka styrkan med drygt 3000 personer och behov av bl.a. flygfältsenheter identifierades. Sverige avdelade ett flygbaskompani under ett år, 2003–2004, i Kindu i östra Kongo. Samma år som flygbaskompaniet kom på plats, dvs. 2003, etablerade FN en ny mission i Liberia, UNMIL, för att stödja genomförandet av vapenvi- lan och fredsavtalet efter inbördeskriget. Ett mekaniserat skyttekompani, inom ramen för en irländsk bataljon, var insatt i landet under perioden mars 2004 till november 2006. Det svenska bidraget utgjorde del av missionens snabbinsats- styrka och utrustat med bl.a. stridsfordon 90 och pansarterrängfordon. När en säkerhetskris uppstod i Mali 2012 sattes en AU-ledd internationell stödinsats in för att hantera situationen, AFISMA. I juli 2013 ersattes styrkan med en FN-led mission med fredsframtvängande mandat för att bl.a. skapa förutsättningar för humanitärt bistånd. Sverige bidrar med ett underrättelsekompani och en natio- nell stödenhet för att stödja insatsen. Förbandets första delar anlände i januari 2015. I tabell 2 sammanställs de svenska bidragen till olika FN-insatser.

Tabell 2.

Mission	Bidrag	Storlek	Typ	Tid	Risk	Ambition
UNIFIL	Underhållsbataljon	9	1	28	1	252
	Amröjpluton	1	1,5	6	2	18
	Korvettenhet	3	2	12	1	72
MINURSO	Minröjpluton	1	1,5	6	2	18
UNPROFOR	Stabskompani	3	1	46	2	276
	Mekaniserad bataljon	9	2	28	2	1008
	Mekaniserat kompani	3	2	36	1	216
UNOSOMII	Sjukhuskompani	3	1	10	1	30
UNPREDEP	Mekaniserad pluton	1	2	46	1	92
	Mekaniserat kompani	3	2	4	1	24
UNMIL	Mekaniserat kompani	3	2	31	2	372
MINUSMA	Underrättelsekompani	3	1,5	12	1	54
MONUC	Flygbaskompani	3	1	12	1	36

Den första EU-ledda militära krishanteringsinsatsen, Concordia, genomfördes i Makedonien under 2003 för att överbrygga Natos insats, *Allied Harmony*, med den planerade EU-ledda polisinsatsen Proxima. Sverige deltog med övervakningsteam och stabsofficerare under sex månader. När EU:s första snabbinsats initierades i juni 2003 för att stödja FN:s insats var svensk trupp tidigt på plats i DR Kongo för att bidra till Artemis med en specialförbandsenhet motsvarande kompanistorlek. Tillsammans med franska specialförband löstes missionens mest krävande uppgifter. Bidraget vidmakthölls till september 2003 när missionen avslutades.

När EU genom Operation Althea i december 2004 tog över ansvaret efter Nato för insatsen i Bosnien-Hercegovina valde Sverige att bidra med en infanteripluton, Liaison & Observer Teams (LOT) samt logistikresurser. Bidraget kvarstod till april 2008. Inför valet i DR Kongo begärde FN att EU skulle förstärka den militära närvaron i landet. Det svenska bidraget omfattade cirka 70 personer och bestod av ett specialförband samt flygtransportresurser. Förbandets insats varade i fyra månader. I insatsen i Tchad och Centralafrikanska republiken deltog Sverige under perioden januari-juni 2008 med ett fordonsburet förstärkt amfibieskyttekompani för bl.a. evakueringsbehov. Därefter förlängdes insatsen tre månader för att med en kompanistyrka, en förstärkt skyttepluton samt lednings- och underhållsresurser lösa begränsade uppgifter och förbereda hemtagning av förbandet. Till EU:s maritima insats utanför Somalias kust, Atalanta, har Sverige bidragit med förband fyra gånger: två korvetter, en skyddsstyrka ur Amfibiekåren samt ett stödfartyg, sammanlagt motsvarande två taktiska kompanienheter under fem månader (maj-september 2009); ett stabs- och ledningsfartyg för bl.a. styrkehögkvarter samt två fartygsbaserade helikoptrar motsvarande två stödjande kompanier under sju månader (april-oktober 2010); ett stabs- och ledningsfartyg samt två fartygsbaserade helikoptrar motsvarande två stödjande kompanier under sex månader (mars-augusti 2013); samt helikopter och amfibiestyrka omfattande en taktisk pluton under fyra månader (februari-maj 2015). I tabell 3 sammanställs de svenska bidragen till EU:s insatser.

Tabell 3.

Mission	Bidrag	Storlek	Typ	Tid	Risk	Ambition
Concordia	Övervakningsteam	1	1	6	1	6
Artemis	Specialförband	3	2	4	2	48
Althea	Infanteripluton m m	1	2	41	1	82
RD CONGO	Specialförband	3	2	4	1	24
CHAD/RCA	Amfibiekompani	3	2	6	2	72
	Stridsstödskompani	3	1,5	3	1	13,5
Atalanta	2 korvetter	6	2	5	1	60
	Ledningsfartyg med hkp	6	1	7	1	42
	Ledningsfartyg med hkp	6	1	6	1	36
	Amfibiepluton	1	2	4	1	8

391,5

6.3 H3: MILITÄRSTRATEGISK TRIUMFVAGNSPOLITIK

Som framgår ovan deltog Sverige med ett sjukvårdskompani till den USA-ledda UNITAF i Somalia för att under perioden december 1992 till maj 1993 etablera förutsättningar för humanitär hjälp. Det svenska bidraget vidmakthölls fyra månader för att sedan övergå till UNOSOM II. I september 2014 bildade USA en internationell koalition mot terroristorganisationen Daesh och kort därefter anslöt sig Sverige till koalitionen (prop. 2014/15:104). Koalitionen har ett fredsframtvängande mandat. Sedan augusti 2015 bidrar Sverige i norra Irak med en styrka om cirka 35 personer med uppgift att utbilda det irakiska försvaret i syfte att bidra till dess förmåga att stå emot Daesh framryckning. Med hänsyn till uppgiftens art har regering och riksdag behandlat bidraget som en väpnad styrka trots att det är en träningsmission. Av detta skäl betraktas insatsen som en truppmision även i denna analys.

Efter Daytonavtalet i december 1995 övertog Nato ledningen av insatsen i Bosnien-Hercegovina, IFOR/SFOR. Missionen fick ett nytt mandat och tillfördes robusta förband. Den svenska kontingenten i UNPROFOR övergick till Nato-ledning med nytt mandat. Bidraget med en mekaniserad bataljon vidmakthölls till december 1999, dock reducerades styrkan successivt från fyra till två pansarskyttekompanier under 1996 respektive 1997. Från april 1999 till januari 2000 förstärktes insatsen med ett sjukvårdskompani. Pansarskyttekompaniet ersattes med en enhet (pluton) för främst civil-militär samverkan till juni 2003, men även en mindre underrättelseenhet deltog i insatsen. När Nato 1999 etablerade en styrka, KFOR, med uppgift att upprätthålla fred och allmän säkerhet i Kosovo så bidrog Sverige med en mekaniserad bataljon under perioden oktober 1999–juni 2004.⁶ Därefter reducerades förbandet till

6 I huvudsak bestod bidraget av 2–3 manöverkompanier samt och understödsdelar. Under januari 2004 reducerades bidraget med ett kompani. I samband med kravallerna i Grannanica skedde dock vissa temporära förstärkningar.

ett mekaniserat kompani (juli 2004–oktober 2010) och avslutningsvis, november 2010–oktober 2013, till samverkans- och övervakningsenheter (Liason & Monitoring Team, LMT), motsvarande taktiska förband ekvivalenta med plutons styrka.

I Afghanistan var Sverige således snabbt på plats när ISAF 2002 etablerades som en multinationell koalition med amerikansk dominans. Inledningsvis bestod det svenska bidraget av en underrättelsepluton för samverkan och skydd av särskilda personer. Styrkan organiserades ur specialförbanden under perioden januari–augusti 2002, varefter Sverige bidrog med en civilmilitär samverkansenhet (CIMIC) av plutons storlek under två år. Under 2004–2005 förstärktes närvaron under sex månader med en flygtransportpluton baserad i Thermez, Uzbekistan. När ISAF expanderade utanför Kabul bidrog Sverige från sommaren 2004 till den brittisk-ledda återuppbyggnadsstyrkan (Provisional Reconstruction Team, PRT) i norr för att i mars 2006 överta ledningsansvaret. Under den första perioden baserades bidraget på ett övervakningsteam (Military Observation Team, MOT) och övriga underrättelseenhet med plutons storlek. Bidraget övergick därefter till ett förband motsvarade en infanteripluton med stödjande enheter (september 2004–februari 2006). Under hösten 2005 beslutades att styrkan skulle utökas med cirka 200 personer. Efter attacken mot en svensk fordonskonvoj (november 2005) tillfördes såväl mer personal som pansarterrängbilar. Förbandet omfattade ett mekaniserat kompani till maj 2009, då ytterligare förstärkningar gjordes kvalitativt, med bl.a. stridsfordon, och kvantitativt med två mekaniserade kompanier. Förbandet organiserades i ett PRT med MOT-enheter och därutöver enheter för s.k. mentorering (Observation, Mentor & Liasion Team, OMLT). I enlighet med målet att de afghanska styrkorna skulle överta säkerhetsansvaret påbörjades en successiv övergång av ansvar 2011 då PRT ersattes med en övergångsorganisation (Transition Support Team) och den civila ledningen stärktes. I samband med detta påbörjades en successiv reducering av styrkebidraget. 2013 gjordes en omfattande omstrukturering då Nordic Baltic Transition Support Unit (TSU) etablerades och verkade under ett år. Inom ramen för denna organisation svarade Sverige för ledning och en kompanistyrka, dock utan manöverenheter. Under 2010–11 förstärktes förbandet med ett taktiskt transportflygplan under sammanlagt åtta månader. Styrkan förstärkas med helikopter (Swedish Air Element ISAF Medical Evacuation) från april 2011 till maj 2014.

När Nato beslutade att genomföra insats över Libyen, med start i mars 2011, för att upprätthålla flygförbudszon, bevaka embargot mot Libyen och skydda civilbefolkningen inom Libyens territorium utgående från FN:s säkerhetsrådsresolution valde Sverige att delta med en stridsflygdivision som till stora delar stod i snabbinsatsberedskap för EU. Det svenska förbandets uppgift var att skydda flygförbuds zonen och genomföra spaningsuppdrag mot Libyens luftförsvär. Styrkan bestod inledningsvis av åtta stridsflygplan (JAS 39) och ett

tankflygplan (april–juni 2011). I den senare fasen reducerades bidraget till fem JAS 39 (juli–oktober 2011). I tabell 4 sammanställs de svenska bidragen till USA/Nato-ledda insatser.

Tabell 4.

Mission	Bidrag	Storlek	Typ	Tid	Risk	Ambition
UNITAF	Sjukhuskompani	3	1	4	1	12
OIR	Utbildningsstöd	1	1,5	5	1	7,5
IFOR/SFOR	Mekaniserad bataljon	9	2	15	1	270
	Mekaniserat kompani	3	2	4	1	24
	2*Mekaniserat kompani	6	2	33	1	396
	Sjukhuskompani	3	1	9	1	27
	CIMIC-pluton	1	1	42	1	42
KFOR	Mekaniserad bataljon	9	2	57	1	1026
	2* Mekaniserat kompani	6	2	76	1	912
	Samverkanspluton	1	1	36	1	36
ISAF	Underrättelsepluton	1	1,5	8	2	24
	CIMIC-pluton	1	1	24	1	24
	Flygtransportpluton	1	1	6	1	6
	Infanteripluton m m	1	2	24	1	48
	Mekaniserat kompani	3	2	43	1	258
	2*Mekaniserat kompani (2)	6	2	48	1	576
	Stridsstödskompani	6	1,5	19	1	171
	En C-130	1	1	8	1	8
	Helikopterenhet	3	1	38	1	114
OUP	Stridsflygdivision	9	2	7	1	126

4107,5

7. Sammanfattande analys och slutsatser

I tabell 5 sammanfattas det svenska deltagande i internationella operationer efter kalla kriget. Av 48 möjliga operationer har Sverige deltagit i 20, d.v.s. i drygt 40 procent av operationerna. Det är en hög andel i beaktande av att antalet missioner ökade dramatiskt efter kalla krigets slut. Huvuddelen av insatserna är dessutom genomförda med ett fredsframtvängande mandat. Mot bakgrund av dessa observationer kan det konstateras att Sverige varit en aktiv aktör i internationell militär krishantering.

Med det definierade kravet på max 33 procents deltagande kan det konstateras att Sverige inte tillämpat en isolationistisk option, således förkastas hypotes H1. Om de icke-isolationistiska optionerna värderas i absoluta termer skulle utfallet bli att även H3-4 förkastades och maktbalans H2 dominerade.

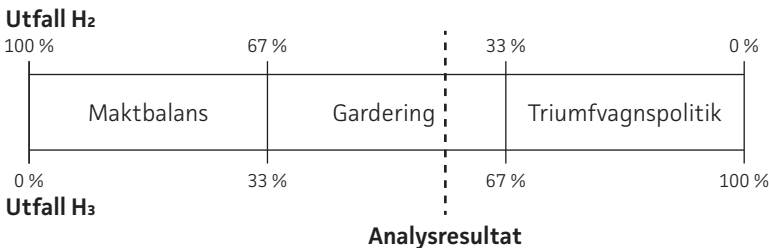
Om relativ andel analyseras skulle däremot maktbalansoptionen endast generera 38 procent (14/38) och förkastas medan triumfvagnsoptionen, H3, skulle få ett tydligt positivt utfall om 75 procent (6/8). Den valda kvalitativa modellen genererar emellertid ett utfall där H2-3 kan förkastas och graderingsoptionen, H4, verifieras (se figur 3).

Tabell 5.

Ledning	Antal missioner	Mission med svensk deltagande	Andel svensk deltagande	Bidrag under kap VII	Ambition	Andel av total ambition
FN	30	8	27%	4	2468	35%
EU	8	6	75%	5	391,5	6%
USA	4	2	50%	2	19,5	0,3%
Nato	6	4	67%	4	4088	58,7%
	48	20	42%	15	6967	

Generellt har EU-ledda insatser kortare varaktighet och mindre numerär än såväl FN- som Nato-ledda insatser, något som naturligtvis måste beaktas vid en närmare analys av utfallen, bortom de ambitioner som finns i denna artikel. Det har dock inte saktats möjligheter att bidra med mer resurser eftersom EU haft återkommande problem med styrkegenereringen till sina insatser. Dessutom har Sverige inte alla gånger fullföljt med truppbidrag under hela missionstiden. En alternativ förklaringsmodell för resultaten kan vara att Sverige eftersträvat att vara en relativt god styrkebidragsgivare till alla aktörer i relation till andra jämförbara länder.

Figur 3. Utfall av hypotestestning

Sammanfattningsvis har Sverige under de 24 åren som studerats varit engagerade i genomsnitt med en bataljon, dock inte i de mest riskfyllda uppdragen, för fredsfrämjande insatser under ledning av olika internationella aktörer. Resultaten pekar på att Sverige inom militär krishantering valt *gardering* som option med ett aktivt deltagande med alla aktörer, om än med liten marginal med de kriterier som definierats. Resultatet kompletterar Ångströms (2015) analys som förklarar insatserna med utgångspunkt i realism respektive konstruktivism.

Det finns en svensk säkerhetspolitisk tradition att eftersträva handlingsfrihet. I överväganden under mellankrigsperioden var Sverige inte "likgiltigt för de andra nordiska ländernas öde" men värderade friheten att fatta självständiga beslut i varje enskilt fall högre (Westberg 2015). Det som skett under undersökningsperioden är att militära maktmedel blivit ett aktivt säkerhetspolitiskt instrument under fredstid, och inte enbart en sista option när nationens överlevnad står på spel. Det empiriska resultatet stämmer väl med nuvarande den regeringens ambitioner då man anser att "[e]n trovärdig militär förmåga bidrar till fortsatt fredlig utveckling och politisk handlingsfrihet" och att "[m]ilitärt agerande idag är ett sätt att skapa förutsättningar för största möjliga handlingsfrihet längre fram i tiden" (prop. 2014/15:109, s. 8 resp. s. 43)

Ambitionen med denna artikel har inte varit att jämföra Sverige med andra länder. Det skulle emellertid vara värdefullt att jämföra analysresultatet med motsvarande studier för våra nordiska grannländer. Om resultaten skiljer sig och om vi är olika från denna analytiska utgångspunkt skulle fortsatta studier kunna bidra till att klarlägga förutsättningar och gränser för samarbete. Realism kan således vara av värde för att utveckla förståelse för hur nordiskt samarbete kan utvecklas.

Om den ökade integreringen av utrikespolitiken inom EU uppfattas begränsa regeringens ambitioner att föra en nationell säkerhetspolitik med tillräcklig grad av självständighet inom t.ex. diplomati och biståndspolitik, skulle detta kunna innebära att den militära komponenten får en ökande betydelse som det kanske enda "alliansfria" medlet. Även om Sverige är med i EU:s försvarssamarbete så är EU, som vi sett, trots allt bara en option bland flera när det gäller deltagande i internationella militära insatser. Vidare skulle detta kunna tas som ett argument mot Nato-medlemskap av samma anledning. Dock bör sägas att detta resonemang förutsätter att säkerhetsläget i närområdet inte uppfattas hotfullt.

I denna artikel har det konstateras att realismen har förklaringskraft. Ett eklektisk förhållningssätt där realismen, tillsammans med liberalism och konstruktivism, kan ge en nyansrikedom och mångfacettering som krävs för att öka förståelsen borde således kunna tillämpas. Svensk utrikespolitik har en lång tradition av globalt engagemang medan säkerhetspolitiken emellertid varit fokuserad på vårt närområde. Under en period efter kalla kriget har emellertid internationellt fokus präglat även säkerhetspolitiken. För ett relativt litet och militärt alliansfritt land lokaliserat i närheten av en stormakt som med våld ändrar gränser i Europa förefaller det vara rimligt att säkerhetspolitiska överväganden förhåller sig till aktörers maktmaximering, nationella intressen och risken för nyttjande av militära maktmedel för konfliktlösning i Östersjöområdet. Det har det politiska etablissemanget också gjort. Undersökningsperioden präglas av avklingande stormaktsmotsättningar. Realpolitikens ramar i vårt närområde vidgades vilket skapade förutsättningar för europeisering av svensk säkerhetspolitik och ökat internationellt militärt samarbete. Analogt

förflyttades den vetenskapliga analysen mot liberalism och konstruktivism, alltjämt baserat på realismens randvillkor. När molnen nu hopar sig över norra Europa förflyttas den retoriska tyngdpunkten, politiskt och medialt, återigen mot realpolitiska koncept. Vi kan därmed förvänta oss att den akademiska diskursen underkastas snävare ramar dikterade av realismens ökade relevans.

Akademiker bör, enligt min mening, göra mer för att bidra till att förklara svensk säkerhetspolitik genom att i större utsträckning nyttja den potential som finns i realismen. I analysen av svenska bidrag till internationell krishantering efter kalla kriget (1992–2015) kan konstateras att koncept baserade på realism såväl bidrar till förståelsen för olika prioriteringar som belägger att politiken, i det praktiska genomförandet, inte kan förknippas med isolationism. Resultatet pekar på att Sverige tillämpat en garderingsstrategi vilket stämmer med den säkerhetspolitiska linjen som baserats på handlingsfrihet att eventuellt fatta beslut om samarbete när en konflikt uppstår, istället för ömsesidiga försvarsförpliktelser. Om man beaktar att andra säkerhetspolitiska instrument nyttjas parallellt med det militära innebär det alltjämt att isolationism kan uteslutas men att gardering endast blir en bland flera möjliga förklaringsmodeller.

För att öka förståelsen av svensk säkerhetspolitik bör fortsatt forskning inom detta område sätta ovanstående slutsatser i en vidare säkerhetspolitisk kontext, t.ex. i ljuset av att både Östersjöregionen och Nordkalotten ånyo blivit skärningspunkt för stormaktsintressen. Denna artikel har varit ett försök att illustrera realismens tillämpbarhet och relevans för svenska förhållanden.

Referenser

- Agius, Christine, 2011. "Transformed beyond recognition? The politics of post-neutrality", *Cooperation and Conflict* 46(3), s. 370–395.
- Art, Robert, 2004. "Europe hedges its security bets", i Paul, Thazha V & Wirtz, James J (red.), *Balance of Power Revisited: Theory and Practice in the 21st century*, Stanford: Stanford University Press.
- Bildt, Carl, 1991. *Regeringsförklaring*, Riksdagens snabbprotokoll, Protokoll 1991/92:6.
- Björkdahl, Annika, 2007. "Constructing a Swedish Conflict Prevention Policy Based on a Powerful Idea and Successful Practice", *Cooperation and Conflict* 42(2), s. 169–185.
- Björkdahl, Annika, 2013. "Ideas and norms in Swedish peace policy", *Swiss Political Science Review* 19(3), s. 322–337.
- Boucher, Jean-Christophe, 2011. "Cost of Bandwagoning: Canada-US Defence and Security Relations after 9/11", *The International Journal*, 67(4), s. 895–914.
- Boutros-Ghali, Boutros, 1992. *An agenda for peace*. Vol. 11. New York: United Nations.
- Britz, Malena, 2010. "The Role of Marketization in the Europeanization of Defence Industry Policy", *Bulletin of Science, Technology and Society*, 30(3), s. 176–184.
- Brommesson, Douglas, 2010. "Normative Europeanization: The case of Swedish foreign policy reorientation", *Cooperation and Conflict*, 45(2), s. 224–244.

- Brommesson, Douglas & Ann-Marie Ekengren, 2013. "What happens when a new government enters office? A comparison of ideological change in British and Swedish foreign policy 1991–2011", *Cooperation and Conflict*, 48(1), s. 3–27.
- Cole, Ronald, 1997. *Operation Urgent Fury: the planning and execution of joint operations in Grenada, 12 October–2 November 1983*. Washington D.C.: Joint History Office, Office of the Chairman of the Joint Chiefs of Staff.
- Crane, Gregory, 1998. *Thucydides and the ancient simplicity: The limits of political realism*. Berkeley: University of California Press.
- Doeser, Fredrik, 2014. "Sweden's Participation in Operation Unified Protector: Obligations and Interest", *International Peacekeeping* 21(5), s. 642–657.
- Edström, Håkan & Gyllensporre, Dennis, 2014. *Svensk försvarsdoktrin efter kalla kriget – Förlorade decennier eller vunna insikter?* Stockholm: Santérus Academic Press.
- Elgström, Ole, 2000. *Images and Strategies for Autonomy. Explaining Swedish Security Policy Strategies in the 19th Century*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Evans, Gareth, 2009. *The responsibility to protect: ending mass atrocity crimes once and for all*. Washington D.C.: Brookings Institution Press.
- Försvarsberedningen, 2014. *Försvaret av Sverige – Starkare försvar för en osäker tid*, Ds 2014:20. Stockholm: Försvarsdepartementet.
- Gyllensporre, Dennis, 2010. *Competing and Complementary Perspectives on the EU as a Crisis Management Actor: An Examination of the Common Security and Defence Policy through Lenses of Idealism and Realism*. Maastricht: Boekenplan.
- Herz, John, 1951. *Political realism and political idealism, a study in theories and realities*. Chicago: University of Chicago Press.
- Kegley, Charles & Eugene Wittkopf, 1997. *World Politics: Trend and Transformation*, 6th ed. New York: NY: St. Martin's Press.
- Kronvall, Olof & Magnus Petersson, 2005. *Svensk säkerhetspolitik i supermakternas skugga 1945–1991*. Stockholm: Santérus.
- Krauthammer, Charles, 1990. "The unipolar moment", *Foreign Affairs* 70(1), s. 23–33.
- Lee-Ohlsson, Fredrick, 2009. "Sweden and Development of the European Security and Defence Policy A Bi-Directional Process of Europeanization", *Cooperation and Conflict* 44(2), s. 123–142.
- Lödén, Hans, 2012. "Reaching a vanishing point? Reflections on the future of neutrality norms in Sweden and Finland", *Cooperation and Conflict* 47(2), s. 271–284.
- Morgenthau, Hans, 1948. *Politics among Nations*. New York: Hans A. Knopf.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), 2016. *Opinioner 2015 Allmänhetens syn på samhällsskydd, beredskap, säkerhetspolitik och försvar*. Stockholm: MSB.
- Möller, Ulrika & Ulf Bjereld, 2010. "From Nordic neutrals to post-neutral Europeans: Differences in Finnish and Swedish policy transformation", *Cooperation and Conflict* 45(4), s. 363–386.
- Perlmutter, Amos, 1988. "Carl von Clausewitz, enlightenment philosopher: A comparative analysis", *The Journal of Strategic Studies* 11(1), s. 7–19.
- Petersson, Magnus, 2011. "Defence Transformation and Legitimacy in Scandinavia after the Cold War: Theoretical and Practical Implications", *Armed Forces and Society* 37(4), s. 701–724.
- Regeringen, 1992. *Proposition 1991/92:102 Totalförsvarets utveckling till och med budgetåret 1996/97 samt anslag för budgetåret 1992/93*. Stockholm: Fritzes.

- Regeringen, 2009. *Regeringens proposition 2008/09:140 Ett användbart försvar*. Stockholm: Fritzes.
- Regeringen, 2015. *Regeringens proposition 2014/15:109 Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020*. Stockholm: Fritzes.
- Snyder, Jack, 1991. *Myths of Empire: Domestic Politics and Strategic Ideology*. Ithaca: Cornell University Press.
- Strömvik, Maria, 2005. *To act as a Union. Explaining the development of the EU's collective foreign policy*. Lund: Lund University.
- Thompson, Kenneth, 1977. "Idealism and realism: beyond the great debate", *British Journal of International Studies*, Vol. 3, Issue 02, s. 199–209.
- Wagnsson, Charlotte, 2011. "A security community in the making? Sweden and NATO post-Libya", *European Security* 20(4), s. 585–603.
- Walt, Stephen, 1998. "International relations: one world, many theories", *Foreign policy* 110, s. 29–46.
- Waltz, Kenneth, 1964. "The stability of a bipolar world", *Daedalus* 93(3), s. 881–909.
- Waltz, Kenneth, 1979. *Theory of international politics*. Reading, Mass: Addison-Wesley.
- Westberg, Jacob, 2015. *Svenska säkerhetsstrategier: 1810–2014*. Lund: Studentlitteratur.
- Wright, Quincy, 1983. *A study of war*. Chicago: University of Chicago Press.
- Ångström, Jan, 2015. "Försvarsmaktens internationella insatser i den svenska säkerhetens eller identitetens tjänst" s. 233–261 i Engelbrekt, Kjell et al. (red.), *Svensk säkerhetspolitik i Europa och världen*. Andra upplagan. Stockholm: Nordstedts Juridik.
- Åselius, Gunnar, 2005. "Swedish Strategic Culture after 1945", *Cooperation and Conflict* 40(1), s. 25–44.
- Österdahl, Inger, 2010. "The Use of Force: Sweden, the Jus ad Bellum and the European Security and Defence Policy", *Nordic Journal of International Law* 79(1), s. 141–188.